

Research Article

การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
THE DEVELOPMENT OF TRAINING PROGRAM BASED ON EXPERIENTIAL
LEARNING APPROACH TO ENHANCE SOCIAL AND EMOTIONAL
LEARNING FOR SECONDARY SCHOOL STUDENTS

มนตรี อินตา^{1*} และ รุ่งสรรค์ ไฉมยา²Montri Inta^{1*} and Rungson Chomya²สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม ประเทศไทย^{1,2}

Department of Educational Psychology and Guidance, Faculty of Education, Mahasarakham University,

Mahasarakham, Thailand^{1,2}intamontri@gmail.com^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนวัดซ้อแล จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) โปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 2) แบบวัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 14 กิจกรรมและผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$ S.D.=0.16) โดยนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรม มีคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมหลังการทดลองและก่อนการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมระหว่างติดตามผลการทดลอง 1 เดือน และหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: โปรแกรมการฝึกอบรม แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop the training program based on experiential learning approach to enhance social and emotional learning for secondary school students and 2) to study the results of training program based on experiential learning approach to enhance social and emotional learning for secondary school students. The sample group consisted of 32 Matthayomsuksa II students from Chumchonwatcholae school, Chiang Mai. The research instruments were: the training program based on experiential learning and the social and emotional learning scale. The data were analyzed by average, standard deviation, and One-way repeated measure ANOVA

The results of this research revealed that the training program based on experiential learning approach to enhance social and emotional learning for secondary school students consisted of 14 activities and the propriety of the training program, overall, was the high level of propriety ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.16). The students who participated in the training program had a statistically significant difference at the .05 level between the post-test and pre-test scores of social and emotional learning and no differences between the follow-up and post-test scores of social and emotional learning.

Keywords: training program, experiential learning approach, social and emotional learning

บทนำ

การเสริมสร้างทักษะทางอารมณ์และสังคมถือว่าเป็นรากฐานสำคัญต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เพราะปัจจุบันสังคมและสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วการมีความรู้แค่เพียงเนื้อหาวิชานั้นยังไม่เพียงพอ แต่จะต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 บุคคลที่สามารถดำรงชีวิตและทำงานให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมีทักษะที่สำคัญ ได้แก่ ความยืดหยุ่นในการปรับตัว ทักษะสังคม ความเคารพผู้อื่น ความซื่อสัตย์ และการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น (Bellanca & Brandt, 2010; Panich, 2012) การส่งเสริมและสนับสนุน

ทักษะดังกล่าวจะเป็นตัวช่วยผลักดันให้บุคคลนั้นมีคุณภาพของสังคมอย่างแท้จริง ตามที่องค์การความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ทางวิชาการ สังคม และอารมณ์ (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning [CASEL]) เป็นองค์กรที่มีชื่อเสียงในด้านการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของเด็กและเยาวชน โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และทักษะที่จำเป็นต่อความเข้าใจและการจัดการอารมณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดทิศทางการบรรลุเป้าหมายในเชิงบวก ความรู้สึกและการแสดงความคิดเห็นอกเห็นใจกับผู้อื่น การสร้างและ

รักษาสัมพันธภาพเชิงบวก และรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ ทักษะทางอารมณ์และสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการเป็นนักเรียน พลเมือง และผู้ปฏิบัติงานที่ดี (CASEL, 2015) องค์การความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ทางวิชาการ สังคม และอารมณ์ (CASEL, 2005; 2013; 2015) ได้เสนอว่า การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) การจัดการตนเอง (self-management) การตระหนักรู้ทางสังคม (social-awareness) ทักษะด้านสัมพันธภาพ (relationship skills) และการรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ (responsible decision making) ซึ่งทั้ง 5 ด้านมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถทางด้านปัญญา (cognitive) อารมณ์ (affective) และพฤติกรรม (behavior) โดยมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับวัยรุ่น เนื่องจาก วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ อารมณ์ และสติปัญญาอย่างรวดเร็ว มีโอกาสที่จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าเด็กนักเรียนที่มีอายุน้อยและยังต้องเผชิญกับความหลากหลายของสถานการณ์ที่ทำนายเกี่ยวกับอารมณ์และสังคม ได้แก่ การเรียนรู้ที่จะจัดการความรู้สึกและอารมณ์ของตนเอง การเรียนรู้ป้องกันและหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง การควบคุมตนเองให้รู้จักเคารพความต้องการของคนในครอบครัวและเพื่อน รวมทั้งความมีอิสระที่เพิ่มขึ้น การเผชิญกับแรงกดดันจากเพื่อน และการสัมผัสกับสื่อสังคมออนไลน์ (CASEL, 2015; Mayer, Anastasi & Clark, 2006)

ในประเทศไทยยังให้ความสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมทางด้านอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กและเยาวชนค่อนข้างน้อย อีกทั้งเด็กไทยในยุคนี้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด เรียนรู้ทุกอย่างได้

อย่างรวดเร็ว แต่มีความเห็นแก่ตัวแก่งแย่ง แข่งขัน เพื่อให้ตนเองอยู่เหนือคนอื่นและชนะคนอื่น ขาดการคำนึงถึงผู้อื่น ขาดปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ขาดการเอาใจเขามาใส่ใจเรา คิดแต่เรื่องตัวเอง ไม่สนใจคนอื่น (Dudsdeemaytha, 2010) จากสภาพปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการมุ่งเน้นให้เยาวชนเก่งแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ได้บ่งบอกถึงความสุขความสำเร็จในชีวิต และคุณภาพของบุคคล การส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามช่วงวัย จะช่วยให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการเรียนมีความสนใจต่อการเรียนเป็นระยะเวลานาน มีความจำที่ดีขึ้น มีจรรยาบรรณในการทำงาน สามารถกำกับตนเอง และทำที่สุดสามารถประสบความสำเร็จทางการศึกษา (Aviles, Anderson & Davila, 2006; Denham, 2006; Durlak, Weissberg, Dymnicki, Taylor & Schellinger, 2011; Fredrickson & Branigan, 2005; Ray & Smith, 2010) จากการศึกษาวิจัยในระยะยาวชี้ให้เห็นว่า ความสามารถทางอารมณ์และสังคมที่เพิ่มขึ้นจะเกี่ยวข้องกับการลดปัญหาต่าง ๆ รวมถึงความก้าวร้าว การกระทำผิดกฎหมาย การใช้สารเสพติด และการออกกลางคัน (ACT, 2014; Bradshaw, Rodgers, Ghandour, & Garbarino, 2009; Durlak, Weissberg, Dymnicki, Taylor & Schellinger, 2011; Moffitt et al., 2011; National Research Council, 2012) ส่วนเด็กที่มีพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมที่ไม่ดีจะมีความเสี่ยงในผลลัพธ์เชิงลบอย่างกว้างขวาง เช่น พยาธิวิทยา (psychopathology) การใช้สารเสพติด และความล้มเหลวทางการเรียน เป็นต้น (Aviles, Anderson & Davila, 2006; Denham, 2006; Denham et al., 2009)

จากประเด็นข้างต้น จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมีบทบาทสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก การส่งเสริมหรือสนับสนุนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาให้เด็กและเยาวชนนั้นมีการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่ดี เพื่อให้เขาเติบโตขึ้นมาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและพลเมืองที่ดีของประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมผ่านกิจกรรมหรือโปรแกรมการฝึกอบรมถือว่าเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนนั้นมีการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในเชิงบวก (Aber, Brown & Jones, 2003; Durlak, Weissberg, Dymnicki, Taylor & Schellinger, 2011; Payton, Weissberg, Durlak, Dymnicki, Taylor & Schellinger, 2008) โดยมีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมทำให้เกิดผลเชิงบวกและมีความผาสุกที่คงทนในตัวบุคคล (Reynolds, Temple, Robertson, & Mann, 2001) รวมทั้งสามารถช่วยปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมทางสังคมในเชิงบวกของนักเรียน ลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และความทุกข์ทางอารมณ์ (Durlak, Weissberg, Dymnicki, Taylor & Schellinger, 2011; Sklad, Diekstra, Ritter, Ben & Gravesteyn, 2012) การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้พัฒนาโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เนื่องจากเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความสำคัญของประสบการณ์ การสะท้อนคิด และการเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียน

เปิดรับประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ๆ ทำทนายอย่าง ต่อเนื่อง โดยให้ผู้เรียนได้สังเกต ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น และนำสิ่งที่เกิดขึ้นมาคิดพิจารณาไตร่ตรองร่วมกัน จนกระทั่งผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอด หรือสมมติฐานต่าง ๆ ในเรื่องที่เรียนรู้แล้วนำความคิดหรือสมมติฐานเหล่านั้นไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ต่อไป (Kolb, 1984; Khammani, 2013) จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยคาดหวังว่านักเรียนที่ผ่านโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์จะสามารถจัดการอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างเหมาะสม ควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงในเชิงลบ รับรู้และเข้าใจบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี สามารถสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเชิงบวกประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต ในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

จำนวน 57 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,120 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

วิธีการจัดการกระทำ ได้แก่ โปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ตัวแปรตาม ได้แก่ การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้

1) การตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness)

2) การจัดการตนเอง (self-management)

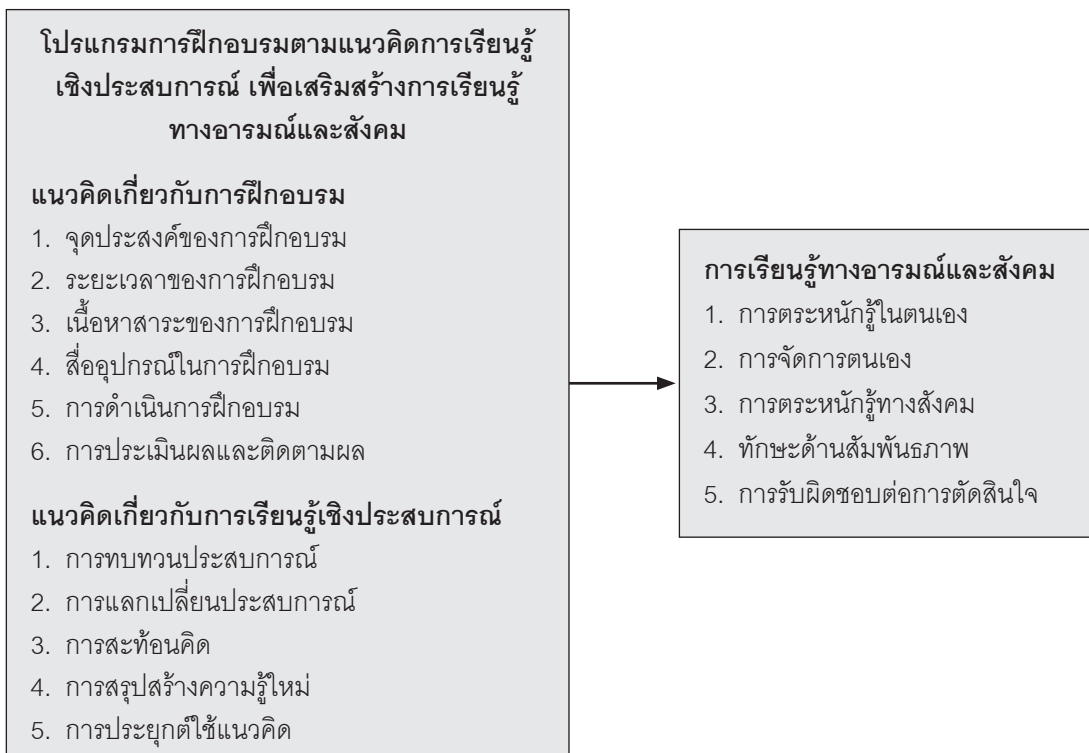
3) การตระหนักรู้ทางสังคม (social-awareness)

4) ทักษะด้านสัมพันธ์ภาพ (relationship skills)

5) การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ (responsible decision making)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมบนพื้นฐานแนวคิดประกอบด้วย 1) แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมของ Nadler & Nadler (1994), Symbiont Performance Group (2014), Apisit (2008), Bangmo (2008), Kityunyong (2012) และ Smithikrai (2013) 2) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Dewey (1938), Pfeiffer & Jones (1983), Kolb (1984), Honey & Mumford (1992), Dean & Murk (1998), UC-STEL (2005) และ Haynes (2007) จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 จำนวน 57 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,120 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนวัดซ้อแล จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 32 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ที่ได้จากสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบวัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม เป็นลักษณะข้อความแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การตระหนักรู้ในตนเอง จำนวน 15 ข้อ ($\alpha = 0.794$) 2) การจัดการตนเอง จำนวน 23 ข้อ ($\alpha = 0.808$) 3) การตระหนักรู้ทางสังคม จำนวน 14 ข้อ ($\alpha = 0.797$) 4) ทักษะด้านสัมพันธภาพ จำนวน 23 ข้อ ($\alpha = 0.853$) 5) การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ จำนวน 17 ข้อ ($\alpha = 0.838$) รวมทั้งสิ้นจำนวน 92 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถาม (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.218-0.725 และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.948 (Inta & Chomya, 2016)

2.2 โปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดประสงค์ 2) ระยะเวลา 3) เนื้อหาสาระ 4) สื่ออุปกรณ์ในการฝึกอบรม

5) การดำเนินการฝึกอบรม และ 6) การประเมินผล และติดตามผล และขั้นตอนกิจกรรมมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การทบทวนประสบการณ์ 2) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 3) การสะท้อนคิด 4) การสรุปสร้างความรู้ใหม่ 5) การประยุกต์ใช้แนวคิด มีจำนวน 14 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1-3 (การตระหนักรู้ในตนเอง) กิจกรรมที่ 4-6 (การจัดการตนเอง) กิจกรรมที่ 7-8 (การตระหนักรู้ทางสังคม) กิจกรรมที่ 9-11 (ทักษะด้านสัมพันธภาพ) และ กิจกรรมที่ 12-14 (การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ)

3. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

3.1 โปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมขึ้นบนพื้นฐานแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม นอกเหนือจากนี้ ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันที่แสดงถึงค่าน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นจุดสำคัญในการกำหนดน้ำหนักของกิจกรรมในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งจำนวนกิจกรรมจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับค่าน้ำหนักในแต่ละองค์ประกอบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม จากการศึกษาข้อมูลเหล่านี้นำมาสู่การออกแบบสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และกำหนดเนื้อหากิจกรรมให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับองค์ประกอบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม มีกิจกรรมทั้งสิ้น 14 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1-3 (การตระหนักรู้

ในตนเอง) กิจกรรมที่ 4-6 (การจัดการตนเอง) กิจกรรมที่ 7-8 (การตระหนักรู้ทางสังคม) กิจกรรมที่ 9-11 (ทักษะด้านสัมพันธภาพ) และกิจกรรมที่ 12-14 (การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ) โดยผ่านการพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของกิจกรรม จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา การวัด และประเมินผล แล้วนำกิจกรรมมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เมื่อทำการทดลองกิจกรรมในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึกข้อบกพร่อง และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขในแต่ละกิจกรรม เพื่อให้กิจกรรมนั้นมีความสมบูรณ์มากที่สุดและสอดคล้องกับบริบทในการนำไปใช้ทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการฝึกอบรมที่ผ่านการทดลองใช้มาใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนชุมชนวัดซอแล ตำบลซอแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 32 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งเป็นลักษณะการวิจัยแบบแผนทดลองขั้นต้น โดยเป็นลักษณะการทดลองกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังเข้าโปรแกรมการฝึกอบรม ดำเนินการฝึกอบรมจำนวน 16 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมเป็นระยะเวลา 16 ชั่วโมง หรือประมาณ 4 เดือนเริ่มตั้งแต่วันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ถึงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 โดยมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

3.2.1 ขั้นก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน

32 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำแบบวัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม เพื่อนำข้อมูลหรือคะแนนในการตอบแบบวัดเป็นคะแนนก่อนการทดลอง

3.2.2 ขั้นดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 32 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเข้ารับโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวความคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 16 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมเป็นระยะเวลา 16 ชั่วโมง ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยเน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม และมุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านการบันทึกลงในแบบฝึกการเรียนรู้และสะท้อนความคิดของการทำกิจกรรมในแต่ละครั้งด้วยตนเอง ประกอบกับผู้วิจัยทำการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้จากแบบสังเกตพฤติกรรม เพื่อประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและฝึกให้นักเรียนรู้จัก เข้าใจ การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมากยิ่งขึ้น

3.2.3 ขั้นหลังการทดลอง เมื่อผู้วิจัยดำเนินการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวความคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ครบตามจำนวนกิจกรรม 16 ครั้ง ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 32 คน ทำแบบวัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมฉบับเดิม เพื่อนำคะแนนตอบแบบวัดดังกล่าวมาใช้เป็นคะแนนหลังการเข้ารับโปรแกรมการฝึกอบรม

3.2.4 ขั้นทำการวัดซ้ำ หลังจากให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 32 คน กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับโปรแกรมการฝึกอบรมทำ

แบบวัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมฉบับเดิมอีกครั้ง เพื่อเป็นการติดตามผลการทดลอง 1 เดือน แล้วนำคะแนนที่ได้มาเปรียบเทียบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. โปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวความคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดประสงค์ 2) ระยะเวลา 3) เนื้อหาสาระ 4) สื่ออุปกรณ์ในการฝึกอบรม 5) การดำเนินการฝึกอบรม 6) การประเมินผลและติดตามผล และขึ้นดำเนินการกิจกรรมมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การทบทวนประสบการณ์ 2) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 3) การสะท้อนคิด 4) การสรุปสร้างความรู้ใหม่ 5) การประยุกต์ใช้แนวคิดโดยโปรแกรมการฝึกอบรม ประกอบด้วย 14 กิจกรรม มีโครงสร้างในแต่ละองค์ประกอบและชื่อกิจกรรมดังนี้

1.1 การตระหนักรู้ในตนเองมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.782 ประกอบด้วยจำนวน 3 กิจกรรม (กิจกรรมที่ 1 - 3) ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 ใครจะรู้ดีเท่าตัวฉัน กิจกรรมที่ 2 ค้นหาตัวตน และกิจกรรมที่ 3 I can do u ทำได้

1.2 การจัดการตนเองมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.906 ประกอบด้วยจำนวน 3 กิจกรรม (กิจกรรมที่ 4 - 6) ได้แก่ กิจกรรมที่ 4 slow life

กิจกรรมที่ 5 light of life และกิจกรรมที่ 6 ถนนแห่งชีวิต

1.3 การตระหนักรู้ทางสังคมมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.986 ประกอบด้วยจำนวน 2 กิจกรรม (กิจกรรมที่ 7 - 8) ได้แก่ กิจกรรมที่ 7 ใจฉันใจเธอ และกิจกรรมที่ 8 คนรักโลก

1.4 ทักษะด้านสัมพันธภาพมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.971 ประกอบด้วยจำนวน 3 กิจกรรม (กิจกรรมที่ 9 - 11) ได้แก่ กิจกรรมที่ 9 สื่อสารดีเริ่มที่ตัวเรา กิจกรรมที่ 10 the power of team และกิจกรรมที่ 11 เรียนรู้และอยู่อย่างสร้างสรรค์

1.5 การรับมือขอต่อการตัดสินใจมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.953 ประกอบด้วยจำนวน 3 กิจกรรม (กิจกรรมที่ 12-14) ได้แก่ กิจกรรมที่ 12 best of way out กิจกรรมที่ 13 เปลี่ยนความคิด ชีวิตเปลี่ยน และกิจกรรมที่ 14 สรรสร้างอย่างสร้างสรรค์

เมื่อผู้วิจัยได้นำโครงร่างโปรแกรมการฝึกอบรมมอบให้กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา จำนวน 2 ท่าน เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมพบว่าการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมในด้านการตระหนักรู้ในตนเอง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D.= 0.16) ด้านการจัดการตนเอง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D.= 0.20) ด้านการตระหนักรู้ทาง

สังคม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= 0.16) ด้านทักษะสัมพันธภาพ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.16) และด้านการรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D.= 0.19) ดังนั้น ในภาพรวมโปรแกรมการฝึกอบรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$,

2. ผลของการใช้โปรแกรมการฝึกอบรม ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการทดลองดังนี้

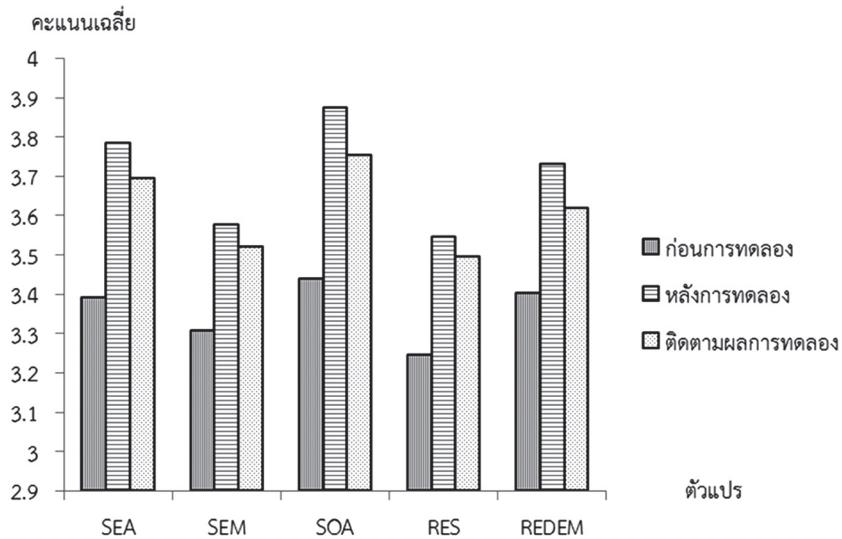
ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมก่อนการทดลองหลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน

องค์ประกอบของตัวแปร	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ติดตามผล 1 เดือน	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
SEA	3.391	.364	3.784	.299	3.693	.266
SEM	3.307	.256	3.576	.262	3.520	.249
SOA	3.439	.402	3.875	.430	3.752	.432
RES	3.246	.311	3.546	.298	3.496	.306
REDEM	3.403	.367	3.730	.403	3.617	.340
SEL	3.357	.280	3.682	.273	3.616	.239

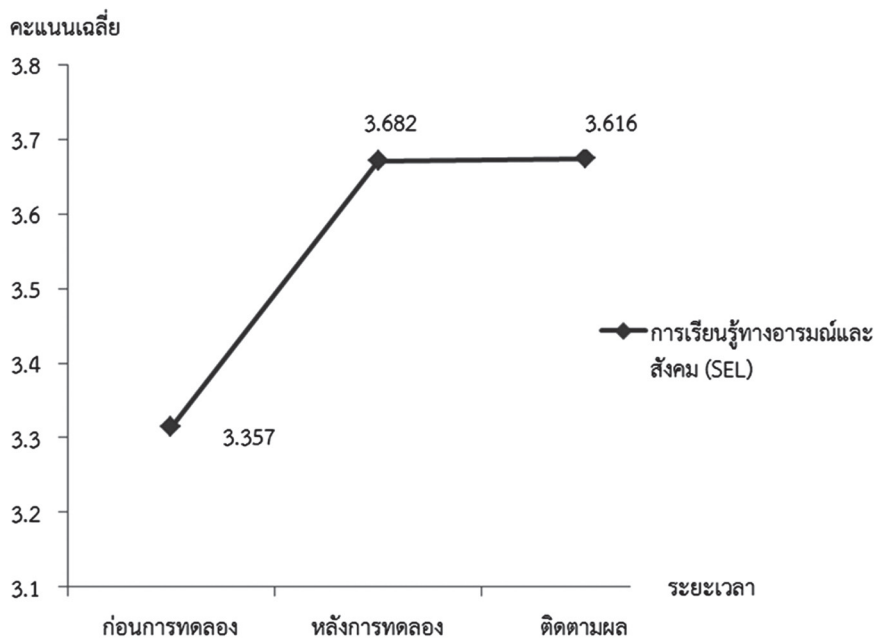
หมายเหตุ SEA : การตระหนักรู้ในตนเอง SEM : การจัดการตนเอง SOA : การตระหนักรู้ทางสังคม
RES : ทักษะด้านสัมพันธภาพ REDEM : การรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ
SEL : การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 32 คน มีคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมหลังการทดลอง และติดตามผล 1 เดือน สูงกว่าก่อนการทดลองโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในแต่ละด้านหลังการทดลองและติดตามผล 1 เดือน จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1) ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม (SOA: Post-test: $\bar{X} = 3.875$, Follow-up: $\bar{X} = 3.752$) 2) ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง (SEA: Post-test: $\bar{X} = 3.784$, Follow-up: $\bar{X} = 3.693$) 3) ด้านการรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ (REDEM: Post-test: $\bar{X} = 3.730$, Follow-up: $\bar{X} = 3.617$) 4) ด้านการจัดการตนเอง (SEM: Post-test: $\bar{X} = 3.576$, Follow-up: $\bar{X} = 3.520$) 5) ด้านทักษะสัมพันธภาพ (RES: Post-test: $\bar{X} = 3.546$, Follow-up: $\bar{X} = 3.498$) ตามลำดับ

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายด้านของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน

ภาพที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน

จากภาพที่ 2 และภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน มีระดับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน เป็น 3.357 3.682 และ 3.616 ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น .280.273 และ .239 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (one way repeated measures ANOVA)

Source of Variation	SS	df	MS	F	p-value
Within GroupTime	1.651	2	.826	24.906	.000
Error	2.055	62	.033		

จากตารางที่ 2 พบว่า การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 32 คน โรงเรียนชุมชนวัดซ้อแล ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน ของการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=24.906$, $p < .05$)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในช่วงเวลาที่ต่างกันเป็นรายคู่ (ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน)

ช่วงเวลา (I)	ช่วงเวลา (J)	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (I-J)	S.E.	p-value
Time 1	2	-.299	.052	.000
	3	-.251	.051	.000
Time 2	1	.299	.052	.000
	3	.048	.031	.408
Time 3	1	.251	.051	.000
	2	-.048	.031	.408

หมายเหตุ Time 1 : ช่วงเวลาก่อนการทดลอง

Time 2 : ช่วงเวลาหลังการทดลอง

Time 3 : ช่วงเวลาติดตามผลการทดลอง 1 เดือน

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในช่วงเวลาที่ต่างกัน โดยใช้วิธี Bonferroni พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และจากตาราง 3 พบว่า

1) คะแนนหลังการทดลองใช้โปรแกรม (post-test : 2) สูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้โปรแกรม (pre-test : 1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

2) คะแนนติดตามผลการทดลอง 1 เดือน (follow-up : 3) สูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้โปรแกรม (pre-test : 1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3) คะแนนหลังการทดลองใช้โปรแกรม (post-test : 2) และคะแนนติดตามผลการทดลอง 1 เดือน (follow-up : 3) ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ตรวจสอบและผลการประเมินโดยรวมเฉลี่ย 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.16 มีระดับความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการออกแบบเนื้อหากิจกรรมสอดคล้องกับช่วงวัยของผู้เรียน เป็นเนื้อหาที่ผู้เรียนเข้าใจและเข้าถึงได้ง่าย มีความเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยเนื้อหา

ที่ผู้วิจัยออกแบบจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนนั้นมีการนำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการยกตัวอย่างสถานการณ์ในชีวิตจริง เช่น ให้ผู้เรียนดูสื่อมัลติมีเดีย เล่นเกม เพลง และรูปภาพแล้วให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดจากสิ่งที่ได้เห็นหรือกระทำ จากนั้นจึงแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน ๆ ภายในกลุ่มที่มีการแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย เพื่อสนทนาแบ่งปันความคิดเห็นและประสบการณ์ของแต่ละคน นอกจากนี้ บางกิจกรรมใช้กรณีศึกษาและบทบาทสมมติ โดยให้ผู้เรียนได้จำลองสถานการณ์และวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตของผู้เรียนเอง เพื่อหาสาเหตุและทางออกของสถานการณ์นั้น ๆ ทุกครั้งในระหว่างดำเนินกิจกรรมผู้วิจัยจะกระตุ้นผู้เรียนด้วยประเด็นคำถามอยู่เสมอ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้โต้ตอบ มีการสอบถามความเข้าใจของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และทำการสรุปเนื้อหากิจกรรมทุกครั้งของการจัดกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการประเมินความรู้ของตนเอง มีความชัดเจนในเป้าหมายกับงานที่ทำ และทักษะการจัดการตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จในงานทั้งตนเองและกลุ่ม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนในการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริงจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเปิดกว้างให้ผู้เรียนสามารถทำงานกับผู้อื่นที่มีมุมมองแตกต่างกัน ท้ายสุดผู้เรียนที่มีประสบการณ์จะสามารถควบคุมความรู้สึกและสามารถระบุบทบาทของอารมณ์ในการเรียนรู้ของตนเอง ทำให้เกิดผลลัพธ์ของกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและคาดเดาไม่ได้ ตลอดจนสะท้อนให้เห็นถึงวิธีที่ตนเองได้ความรู้ใหม่ (Moon, 2004; Wurdinger, 2005) จุดเน้นของโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ คือ ให้นักเรียนได้มีความ

ร่วมมือและเรียนรู้ผ่านประสบการณ์โดยตรงจากผู้อื่น ซึ่งผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับปัญหาในโลกแห่งความเป็นจริงได้และบทบาทของผู้วิจัยในกระบวนการนี้ คือ เป็นผู้อำนวยความสะดวกมากกว่าชี้ทางความก้าวหน้าให้กับผู้เรียน (Kolb & Kolb, 2009) โดยแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์อยู่บนพื้นฐานความคิดที่เป็นประสบการณ์ชีวิตของแต่ละบุคคล การศึกษา และการทำงาน มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้และความเข้าใจในความรู้ใหม่ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์สามารถสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลายประการ ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้การทำงานเป็นฐาน (work-based learning) การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ การสอนในห้องปฏิบัติการ และการสะท้อนผลของการลงมือปฏิบัติ ซึ่งผ่านการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น การใช้กรณีศึกษา บทบาทสมมติ และการแบ่งกลุ่มย่อย (small group) (Fry, Ketteridge & Marshall, 2009) ถือได้ว่าการออกแบบโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจและเข้าถึงการเรียนรู้บางอย่างโดยไม่รู้ตัว เพราะสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้เป็นประสบการณ์โดยตรง มีการสะท้อนการเรียนรู้เข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก และมีลักษณะเป็นกระบวนการและมีการให้ข้อมูลย้อนกลับในการเรียนรู้อีกด้วย (Moon, 2004) และที่สำคัญกิจกรรมเหล่านี้ยังสามารถส่งเสริมและพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (Chawakirti-pong, 1999; Ra-ngubtook, 1998)

2. การทดลองใช้โปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริม

สร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมผู้วิจัยได้ ดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวคิดเชิงประสบการณ์ จำนวน 16 ครั้ง ๆ ละ 1 สัปดาห์ ๆ ละ 1 ชั่วโมง ใช้ระยะเวลาประมาณ 4 เดือน ในแต่ละสัปดาห์ผู้วิจัยทำการติดตามพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรมจากการสอบถามครูประจำชั้น ครูผู้สอน และนักศึกษาฝึกสอน เพื่อตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนข้อมูลที่ได้จากการสอบถามพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ตั้งใจเรียนไม่แกล้งเพื่อน และสามารถที่จะควบคุมตนเองได้ ซึ่งระยะเวลาการดำเนินการทดลองดังกล่าวมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงทดลองที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในจำนวน 12 เรื่อง พบว่า ส่วนมากใช้เวลาในการพัฒนาระหว่าง 7-15 สัปดาห์ ๆ ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 40-70 นาที (Martin, 2012) โปรแกรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์จึงเป็นลักษณะกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความสำคัญของประสบการณ์ การสะท้อนคิด และการเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน ตามที่ ทิศนา ขัมมณี (Khammani, 2013) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์จะทำให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ เจตคติเดิมมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ แล้วทำให้เกิดการเรียนรู้จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อีกทั้งการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความเป็นอิสระ เสรีภาพที่จะตัดสินใจ และเลือกกระทำสิ่งต่าง ๆ ตามที่ตนพอใจ และมีความรับผิดชอบในผลของการกระทำนั้นจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจ และเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น (Dalton, 1951; Kotakoon, 2005; Ministry of Education, 1996)

ในการทดลองครั้งนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 32 คนมีการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน ที่สูงขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของรังสิริศม์ นิลรัตน์ (Nilrat, 2010) ศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้อารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษาระดับปีที่ 4 - 6 ผลวิจัยพบว่าหลังจากที่นักเรียนได้รับการสอนด้วยโปรแกรมการเรียนรู้อารมณ์และสังคม มีระดับของการเรียนรู้อารมณ์และสังคมของกลุ่มทดลองสูงขึ้น และสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Diken, Cavkaytar, Batu & Kurtyilmaz (2011) ที่ได้ศึกษาการใช้ “First Step to Success Program” ในการช่วยลดพฤติกรรมต่อต้านสังคมในห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมมีประสิทธิภาพในการช่วยลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และยังเพิ่มพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม (prosocial behavior) และสามารถทางวิชาการอีกด้วยทั้งนี้การเรียนรู้อารมณ์และสังคมของนักเรียนที่สูงขึ้นนั้น เป็นผลมาจากลักษณะเนื้อหาและกิจกรรมที่มีกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้ผ่านแนวคิดการเรียนรู้อิงประสบการณ์ ผนวกกับเนื้อหากิจกรรมมีความสอดคล้องกับช่วงวัยของนักเรียน และที่สำคัญคือความสนใจและความตั้งใจในการทำกิจกรรมของนักเรียนเอง จนทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับความเชื่อที่ว่า การเรียนรู้ที่ดีเกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเอง เมื่อผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไป

สร้างสรรค์ผลงานที่มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลายเอื้อต่อการเรียนรู้และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Klausmeier, 1985) การจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนสามารถช่วยส่งเสริมให้เกิดทักษะทางสังคมในเชิงบวก โดยลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้เป็นอย่างดี (Merrell & Gueldner, 2010)

ข้อเสนอแนะ

1. การนำกิจกรรมในโปรแกรมการฝึกอบรมไปใช้กับผู้เรียนจะต้องคำนึงถึงวัยของผู้เรียน โดยกิจกรรมเหล่านี้ได้ถูกสร้างขึ้นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น หากจะนำไปใช้ในในระดับชั้นอื่น ๆ จำเป็นต้องศึกษาเนื้อหากิจกรรมในโปรแกรมให้เป็นอย่างดีว่ามีความเหมาะสมกับช่วงวัยมากน้อยเพียงใดแล้วจึงทำการปรับเนื้อหา กิจกรรมให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้เรียน

2. การพัฒนาให้เด็กและเยาวชนมีการเรียนรู้อารมณ์และสังคมตามแนวคิด CASEL ครูหรือผู้ที่สนใจสามารถที่จะพัฒนาเป็นโปรแกรม ชุดกิจกรรม หรือหลักสูตร โดยอาจจะใช้เทคนิคแนวคิดหรือทฤษฎีอื่น ๆ นอกเหนือจากแนวคิดการเรียนรู้อิงประสบการณ์ (experiential learning) เช่น active learning, CIPPA Model, self-determination theory, School based intervention, behavior modification เป็นต้น มาเป็นฐานในการสร้างนวัตกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะในการดำเนินชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

REFERENCES

- Aber, J.L., Brown, J.L. & Jones, S.M. (2003). Developmental trajectories toward violence in middle childhood: course, demographic differences, and response to school-based intervention. *Developmental Psychology*. 39(2), 324-348.
- ACT. (2014). **Broadening the definition of college and career readiness: a holistic approach**. Iowa City, IA: ACT. Retrieved December 12, 2016, from http://www.act.org/content/dam/act/unsecured/documents/ACT_RR2014-5.pdf
- Apisit, T. (2008). **Techniques for trainer**. 3rd edition. Bangkok : Vprint (1991). (in Thai)
- Aviles, A., Anderson, T.R. & Davila, E.R. (2006). Child and adolescent social-emotional development within the context of school. *Child and Adolescent Mental Health*. 11(1), 32-39.
- Bangmo, S. (2008). **Techniques in training and conference**. 4th edition. Bangkok: Witthayaphat. (in Thai)
- Bellanca, J. & Brandt, R. (Eds.). (2010). **21st century skills: rethinking how students learn**. IN: Solution Tree.
- Bradshaw, C.P., Rodgers, C.R.R., Ghandour, L.A., & Garbarino, J. (2009). Social-cognitive mediators of the association between community violence exposure and aggressive behavior. *School Psychology Quarterly*. 24(3), 199-210.
- Chawakirtipong, N. (1999). A teaching of student-centered approach using CIPPA model. *Academic journal*. 2(4), 15-21. (in Thai)
- Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning [CASEL]. (2005). **Safe and sound: an educational leader's guide to evidence-based social and emotional learning (SEL) Programs Illinois Edition**. Chicago, IL: Author.
- Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning [CASEL]. (2013). **2013 CASEL guide: effective social and emotional learning programs - preschool and elementary school edition**. IL: Author.
- Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning [CASEL]. (2015). **2015 CASEL guide: effective social and emotional learning programs - middle and high school edition**. IL: Author.
- Dalton, W.T. (1951). Classroom atmosphere reflects quality of learning. *Educational Leadership*. 8(7), 429-433.

- Dean, G. J., & Murk, P. J. (1998). Progress town analysis an application of the process model for experiential learning in adult education. **Paper Presentation Adult Learning: The Essentials of Building Community an Defining Direction the 47th Annual Adult Education Conference.** (November 19-12), Phoenix, Arizona.
- Denham, S. A. (2006). Social-emotional competence as support for school readiness: What is it and how do we assess it?. **Early Education and Development.** 17(1), 57-89.
- Denham, S., Bassett, H., Kalb, S. C., Mincic, M., Wyatt, T., Graling, K. & Warren, H. K. (2009). How preschoolers' social and emotional competence predicts their school-readiness: development of competency-based assessments. **Advances in SEL Research Newsletter.** 3(1), 11-13.
- Dewey, J. (1938). **Experience and education.** NY: Macmillan.
- Diken, I. H., Cavkaytar, A., Batu, S., & Kurtyılmaz, L.Y. (2011). Effectiveness of the turkish version of "First step to success program" in preventing antisocial behaviors. **Education and Science.** 36, 145-158.
- Dudsdeemaytha, J. (2010). **Worried about new generation focus on knowledge to compete - no public mind.** Retrieved March 16, 2015, from <http://www.manager.co.th/Family/ViewNews.aspx?NewsID=9530000014128>. (in Thai)
- Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D. & Schellinger, K. B. (2011). The impact of enhancing students' social and emotional learning: A meta-analysis of school-based universal interventions. **Child Development.** 82(1), 405-432.
- Fredrickson, B. L., & Branigan, C. (2005). Positive emotions broaden the scope of attention and thought-action repertoires. **Cognition and Emotion.** 19(3), 313-332.
- Fry, H., Ketteridge, S. & Marshall, S (Eds). (2009). **A handbook for teaching and learning in higher education: enhancing academic practice.** 3rd edition. NY: Routledge.
- Haynes, C. (2007). **Experiential learning: learning by doing.** Retrieved August 27, 2015, from http://adulthoodeducation.wikibook.us/index.php?title=Experiential_Learning_-_Learning_by_Doing.

- Honey, P. & Mumford, A. (1992). **The manual of learning styles**. 2nd edition. Maidenhead, UK: Peter Honey and Alan Mumford.
- Khammani, Tisana. (2013). **Science of teaching: knowledge for effective learning process**. 17thed. Bangkok: Darnsutha Press. (in Thai)
- Kityunyong, Somchart. (2012). **Train the trainer**. Bangkok: Expernet. (in Thai)
- Klausmeier, H.J. (1985). **Educational psychology**. 5thed. NY: Harper and Row.
- Kolb, D.A. (1984). **Experiential learning: experience as the source of learning and development**. NJ: Prentice Hall.
- Kolb, A. & Kolb, D. (2009). **The learning way: meta-cognitive aspects of experiential learning**. *Simulation Gaming*. 40(3), 297-327.
- Kotakoon, Surang. (2005). **Educational Psychology**. 6th edition. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Martin, R.A. (2012). Social and emotional learning research: intervention studies for supporting adolescents in turkey. **Procedia - Social and Behavioral Sciences**. 69, 1469-1476.
- Mayer, R., Anastasi, J. & Clark, E. (2006). **What to expect & when to seek help: A bright futures tool to promote social and emotional development**. Washington DC: National Technical Assistance Center for Children's Mental Health, Georgetown University Center for Child and Human Development.
- Merrell, K.M. & Gueldner, B.A. (2010). **Social and emotional learning in the classroom: promoting mental health and academic success**. NY: Guilford Publications.
- Ministry of Education. (1996). **Manual for school development into educational standards and environmental management in teaching**. Bangkok: Rongpim Sasana. (in Thai)
- Moffitt, T.E. et al. (2011). A gradient of childhood self-control predicts health, wealth, and public safety. **Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America**, 108(7), 2693-2698.
- Moon, J. A. (2004). **Handbook of reflective and experiential learning: theory and practice**. London: Routledge Falmer.
- Inta, Montri., & Chomya, Rungson. (2016). Confirmatory factor analysis of social and emotional learning of secondary student under the office of the basic education commission. **Phranskhon**

- Rajabhat Research Journal, Humanities and Social Science. 17(2), 362-375. (in Thai)
- Nadler, L. & Nadler, Z. (1994). **Designing training programs : the critical event model**. 2nd edition. Houston, TX : Gulf. National Research Council. (2012). Education for life and work: Developing trans-ferable knowledge and skills in the 21st century. Committee on defining deeper learning and 21st century skills, J. W. Pellegrino & M. L. Hilton (Eds). **Board on Testing and Assessment and Board on Science Education, Division of Behavioral and Social Sciences and Education**. DC: The National Academies Press.
- Nilrat, Rangsirat. (2010). **The development of a social and emotional learning program for fourth to sixth grade students**. Master of Education Program in Educational Research and Psychology. Faculty of Education. Chulalongkorn University. (in Thai)
- Panich, Vicharn. (2012). **The ways of 21st century learning for disciples**. Bangkok: Sodsri – Saritwong Foundation. (in Thai)
- Payton, J., & et al. (2008). **The positive impact of social and emotional learning for kindergarten to eighth-grade students: Findings from three scientific reviews**. Chicago, IL: CASEL - Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning.
- Pfeiffer, J.W., & Jones, J.E., Eds. (1983). **Experiential learning cycles. In reference guide to handbooks and annuals (revised)**. San Diego: University Associates Publishers.
- Ra-ngubtook, Watanaporn. (1998). **Student-centered learning**. Bangkok: Ton aor.
- Ray, K. & Smith, M.C. (2010). The kindergarten child: what teachers and administrators need to know to promote academic success in all children. **Early Childhood Education Journal**. 38, 5-18.
- Reynolds, A.J., Temple, J.A., Robertson, D.L. & Mann, E.A. (2001). Long-term effects of an early childhood intervention on educational achievement and juvenile arrest: A 15-year follow-up of low-income children in public schools. **Journal of American Medical Association**. 285, 2339–2346.
- Sklad, M., Diekstra, R., Ritter, M.D., Ben, J. & Gravesteyn, C. (2012). Effectiveness of school-based universal social, emotional, and behavioral programs: Do they enhance students'

development in the area of skill, behavior, and adjustment?. **Psychology in the Schools**. 49, 892–909.

Smithikrai, Chuchai. (2013). **Personnel training in organizations**. 8th edition. Bangkok: chulalongkorn university. (in Thai)

Symbiont Performance Group. (2014). **Why choose symbiont as your “training & development” partner?**. Retrieved April 11, 2015, from <http://www.symbiontperformance.com/id137.html>

UC-STEL University of California-Science, Technology, and Environmental Literacy Workgroup. (2005). **Welcome to experiential learning!**. Retrieved August 22, 2015, from <http://www.experientiallearning.ucdavis.edu/default.shtml>

Wurdinger, S.D. (2005). **Using experiential learning in the classroom**. Lanham: Scarecrow Education.